

ӘОЖ 372.881.111.1

FTAMP 14.25.09

<https://doi.org/10.48371/PEDS.2026.82.3.025>

МЕКТЕП ОҚУШЫЛАРЫН ХАЛЫҚАРАЛЫҚ АҒЫЛШЫН ТІЛІ БОЙЫНША ЕМТИХАНҒА ДАЙЫНДАУДАҒЫ ТӘЖІРИБЕ

*Ахметова Г.С.¹, Рыспаева Д.С.², Шакабаева В.Б.³

*^{1,3}Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті,
Астана, Қазақстан

²Ш.Уалиханов атындағы Көкшетау университеті, Көкшетау, Қазақстан

Аңдатпа. Қазақстанда ағылшын тілін оқытуға деген қызығушылықтың артуы оны халықаралық мүмкіндіктерді кеңейтудің маңызды құралына айналдырды. Осыған байланысты оқушылардың рецептивті және продуктивті дағдыларын дамытуға бағытталған IELTS (Ағылшын тілі деңгейін халықаралық бағалау жүйесі) бойынша элективті курсты енгізу мектеп бағдарламасында өзекті мәселеге айналып отыр. IELTS академиялық ағылшын тілін меңгеру деңгейін бағалайды және шетелдік жоғары оқу орындарына түсу мен халықаралық бағдарламаларға қатысу кезінде кеңінен талап етіледі. Мектептегі IELTS-қа дайындық оқушыларға тілдік дағдыларды жүйелі түрде дамытуға, емтихан стратегияларын меңгеруге және тестілеуге байланысты қобалжуды төмендетуге мүмкіндік береді. Мақалада мектеп түлектерінің ағылшын тілін меңгеру деңгейін арттыруға бағытталған элективті курс арқылы оқушыларды IELTS емтиханына дайындаудың артықшылықтары мен қиындықтары қарастырылады. Зерттеуде сандық әдістер қолданылып, авторлық «IELTS-қа қажетті дағдыларды дамыту» бағдарламасын жүзеге асыру барысында сауалнама мен педагогикалық бақылау жүргізілді. Зерттеуге Астана қаласындағы мектеп-лицейлердің бірінде білім алатын, ағылшын тілін меңгеру деңгейлері әртүрлі 76 оқушы қатысты. Зерттеу нәтижелері мектеп бағдарламасы аясындағы жүйелі дайындықтың продуктивті және рецептивті дағдылардың айтарлықтай дамуына және оқушылардың оқу мотивациясының артуына оң ықпалын көрсетті. Продуктивті тілдік дағдыларды дамытудағы қиындықтарға, оқу уақытының шектеулілігіне және психологиялық қысымға қарамастан, оқушылар жоғары қызығушылық пен табандылық танытты. Зерттеудің практикалық маңыздылығы мектеп тәжірибесінде IELTS-қа дайындықты тиімді ұйымдастырудың мүмкіндіктерін айқындауымен ерекшеленеді. Бағдарлама тыңдалым, оқылым, жазылым және айтылым дағдыларын дамытуға мүмкіндік береді. Тұрақты тәжірибе, жеке кері байланыс және құрылымдалған оқыту оқушылардың ойды жүйелі жеткізуіне, еркін сөйлеуіне, сөздік қорының кеңеюіне және айтылымының жақсаруына

оң әсер етті. Осылайша, әдістемелік тұрғыдан дұрыс ұйымдастырылып, психологиялық қолдау көрсетілген жағдайда, осындай элективті курс Қазақстан мектептеріндегі тілдік білім берудің тиімді құрамдас бөлігіне айналып, оқушыларды халықаралық емтихандарға тиімді дайындауға ықпал ете алады.

Тірек сөздер: халықаралық емтихан, түлектер, продуктивті дағдылар, перцептивті дағдылары, жетілдіру, қиындықтар, артықшылықтар, оқу бағдарламасы

Кіріспе

Жаһандық шекаралардың кеңеюі Қазақстандық түлектердің шетелде білім алу мүмкіндіктерін кеңейтті. Шетел тілдерін меңгеру халықаралық білім алуға қол жеткізудің негізгі талаптарына жататындықтан, соңғы жылдары көптеген мектеп түлектерінің халықаралық ағылшын тілі тестілеу жүйесі (IELTS) емтиханын тапсыруға дайындалып жүргені белгілі. Шетелде жоғары білім алып, халықаралық бағдарламаларға қатысуға мүдделі Қазақстандық білім алушылар IELTS емтиханында жоғары ұпай жинауды мақсат етеді.

IELTS емтиханы әртүрлі шәкіртақылар мен бағдарламаларға қатысу үшін тілдік біліктілікті өлшеудің стандартты құралы болып саналады. Бұл емтихан білім алушылар мен түлектердің академиялық ағылшын тілін меңгеру деңгейін бағалауға арналған, сондықтан оны ағылшын тілінде білім беретін университеттерге оқуға қабылдау үшін жиі талап етеді.

Қазіргі кезде көптеген қазақстандық ұлттық, аймақтық және жекеменшік университеттер де IELTS сертификатын түлектерді оқуға қабылдауда талап етуде. Бұл үрдіс отандық жоғары білім беру стандарттарын халықаралық деңгейдегі талаптармен үйлестіруге бағытталған. Соның нәтижесінде, шетелде білім алуды көздейтін түлектермен қатар Қазақстанда білімін жалғастыруды жоспарлап отырған білім алушылар арасында да IELTS дайындығына сұраныс айтарлықтай өсті. Мектептерде IELTS-қа негізделген шетел тілін оқытуды енгізу арқылы оқушыларды ұлттық және халықаралық контексте бәсекеге қабілетті болуға қажетті академиялық тілдік дағдылармен қамтамасыз ету көзделуде [1].

Н. А. Noor IELTS емтиханы барысында, яғни ағылшын тілін меңгеру деңгейін бағалауда төрт дағдының, яғни тыңдалым, айтылым, оқылым және жазылымның маңызы зор дейді [2]. R. L. S. Narayanan мен P. Mathew IELTS емтиханы әлемдік университеттерге түсуге өтініш білдіретін студенттер ең жиі тапсыратын емтихандардың бірі деп есептейді [3]. Ал M. Shobeiry пікірінше, IELTS ағылшын тілі деңгейін бағалаудың ең сенімді, әрі стандартталған түрлерінің бірі, сондай-ақ бұл емтиханның нәтижелерін әлемдегі білім беру мекемелерінің басым көпшілігі мойындап, талап етеді

[4]. Сондықтан жалпы орта білім беру жүйесіне IELTS-қа дайындықты енгізу қазақстандық оқушылар үшін айтарлықтай артықшылықтар бере алады. Біріншіден, бұл оқушыларға ерте кезеңнен бастап негізгі тілдік дағдыларды жүйелі түрде қалыптастыруға және емтиханды сәтті тапсыру үшін қажетті тестілеу стратегияларын меңгеруге мүмкіндік береді. Мұндай ықпалдастыру оқушылардың сабақтан тыс уақытта өз бетінше, соңғы сәтте дайындалудан туындайтын күйзелісті азайтып, қолайлы оқу ортасын қамтамасыз етеді. Екіншіден, оқу бағдарламасына негізделген тәсіл мұғалімдерге IELTS емтиханында бағаланатын барлық төрт тілдік дағдыға, яғни тыңдалым, оқылым, жазылым және айтылымға бірдей көңіл бөлуге мүмкіндік беріп, академиялық және кісіби-бағытталған ағылшын тілін меңгеруге көмектеседі. Алайда Қазақстандағы мектеп оқу бағдарламасына IELTS-қа дайындықты енгізуде бірқатар қиындықтар да туындауы мүмкін. Бұл мақалада IELTS-қа дайындықты қазақстандық мектеп бағдарламасына таңдау компоненті ретінде енгізудің артықшылықтары мен қиындықтары қарастырылады. Зерттеу мұндай ықпалдастырудың оқушылардың ағылшын тілі деңгейін арттыруға және олардың жаһандық академиялық әрі кәсіби мүмкіндіктерге дайындығын күшейтуге ықпалын талдай отырып, сонымен қатар қазақстандық білім беру жүйесіне тән практикалық және педагогикалық қиындықтарды ескеруге мүмкіндік береді. Осы факторларды талдау арқылы мақала IELTS-қа дайындықты Қазақстанның білім беру кеңістігіне тиімді енгізу жолдары жөнінде ғылыми негізделген тұжырымдар ұсынуды мақсат етеді.

Материалдар мен әдістер

Аталмыш мақалада сандық зерттеу әдісі (сауалнама) және педагогикалық бақылау әдісі қолданылады. Сауалнаманың негізгі мақсаты Астана қаласының мектеп-лицейінің бірінде оқитын оқушылардың IELTS-қа дайындықты мектеп бағдарламасына элективті курс ретінде енгізуге қатысты көзқарастарын анықтау болып табылады. Арнайы әзірленген құрылымдалған сауалнама жетпіс алты жоғары сынып оқушысына таратылды. Сауалнама IELTS-қа бағытталған тілдік оқыту бойынша оқушылардың тәжірибесін, артықшылықтары мен қиындықтарын және олардың жалпы дайындық деңгейін анықтауға арналған көп жауабы бар сұрақтарды қамтиды. Зерттеу материалы ретінде автор әзірлеген, тілдік бағыттағы 10–11 сынып оқушыларына арналған «IELTS-ке дайындық дағдыларын дамыту» атты авторлық бағдарлама пайдаланылды. Аталған авторлық бағдарлама оқу үдерісінде апробациядан өтті. IELTS-қа бағытталған оқыту жүргізіліп жатқан таңдаулы сыныптарда сабақ педагогикалық бақылау жүзеге асырылады. Бұл әдіс оқыту тәжірибесін, оқушылардың белсенділігін, сондай-ақ мұғалімдердің тестке бағытталған

тапсырмаларды жалпы тілдік оқыту мақсаттарымен үйлестіру барысында кездесетін қиындықтарды тіркеуге мүмкіндік береді. Дайындық барысында British Council, IDP: IELTS Australia, Cambridge University Press & Assessment және басқа да ресми дереккөздердің тілдік оқу материалдары пайдаланылды. Сабақтарды бақылау кезінде IELTS-қа дайындыққа байланысты оқыту әдістерін, оқушылар арасындағы өзара әрекеттестікті және сыныптағы оқу үдерісінің ерекшеліктерін жүйелі түрде тіркеу үшін құрылымдалған бақылау парағы (checklist) қолданылды. Осы әдістер мен материалдарды қолдану арқылы зерттеу Қазақстанның мектептік оқу бағдарламасына IELTS-қа дайындықты енгізу мүмкіндіктерін жан-жақты қарастырып, нақты білім беру жағдайындағы оның артықшылықтары мен қиындықтарын айқындауды мақсат етеді. Кіріс тесттің қорытындысы бойынша зерттеуге қатысқан сыныптар әрдеңгейлі болғаны анықталды. Оқушылардың басым бөлігі (46 оқушы) ағылшын тілі деңгейі – «Intermediate», 17 оқушының ағылшын тілі деңгейі – «Upper-intermediate», 13 оқушының ағылшын тілі деңгейі – «Pre-intermediate».

Нәтижелер

Авторлық бағдарламаны енгізу және IELTS-қа бағытталған оқу материалдарын ықпалдастыру алдында білім алушылардың ағылшын тілі деңгейін анықтау мақсатында тілдік құзыреттілікті анықтайтын тест өткізілді. Аталған тест әрбір білім алушының бастапқы деңгейін анықтауға және оқушылардың ілгерілеуін объективті түрде өлшеуге мүмкіндік береді. Оқушылардың тілдік деңгейін білу мұғалімдерге тапсырмаларды білім алушылардың қабілеттеріне қарай саралап ұсынуға көмектесіп, оқу үдерісінің тиімділігін арттырады. Білім алушылардың тілдік деңгейі туралы ақпарат топтың ерекшеліктеріне сәйкес SMART мақсаттар мен аралық көрсеткіштерді белгілеуге негіз болады. Сонымен қатар, оқушылардың бастапқы тест нәтижелерінен хабардар болуы олардың өз деңгейін жақсартуға деген уәжін арттырып, жеке даму динамикасын нақты бақылауына мүмкіндік береді.

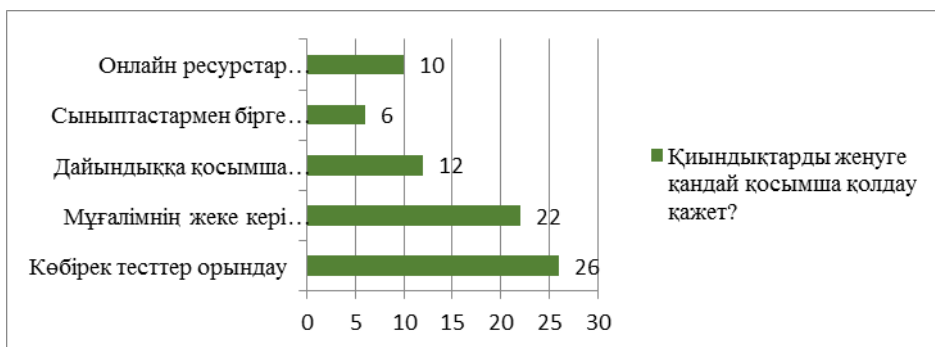
Сауалнаманың бірінші сұрағы «Сіз болашақта IELTS емтиханын тапсыруды жоспарлайсыз ба?» деген сұраққа респонденттердің басым бөлігі (71%) болашақта IELTS емтиханын тапсыруды жоспарлап отыр, бұл ағылшын тілін меңгеру деңгейін ресми түрде растауға деген жоғары қызығушылықты көрсетеді. Респонденттердің аз үлесі (9 %) бұл емтиханды тапсыруды жоспарламаған, бұл кейбір білім алушылардың өзге мақсаттары бар екенін немесе IELTS-қа деген шұғыл қажеттіліктің жоқтығының белгісі. Оқушылардың 20 % нақты шешім қабылдамаған, бұл дайындықтың күрделілігі, қаржылық шектеулер немесе болашақтағы академиялық және кәсіби жоспарларға қатысты белгісіздік сияқты факторлармен байланысты

болуы мүмкін. Талдау нәтижелері респонденттердің үштен екі бөлігі IELTS емтиханын тапсыруға бейім екенін айқын көрсетеді. Дегенмен, екіұшты және теріс жауаптардың болуы оқушыларға қосымша қолдау көрсету, кеңес беру немесе уәждемелік стратегияларды күшейту арқылы олардың IELTS-қа қатысты шешім қабылдауына ықпал ету қажеттігін білдіреді.

Сауалнаманың екінші сұрағы «IELTS емтиханының қай бөлімі ең күрделі деп ойлайсыз?» деген сұраққа жауап бергендердің (40,8 %) жазылым ең күрделі бөлім деп анықтаған. Жазылым тапсырмаларындағы қиындықтар ойды жүйелі ұйымдастырудың күрделілігі, грамматиканы дәл қолдану, сондай-ақ тиісті сөздік қор мен стильді дұрыс пайдалану сияқты факторларға байланысты, яғни бұл жоғары деңгейдегі когнитивтік күш пен тілдік бақылауды талап етеді. Екінші ең күрделі дағды айтылым болып табылады (27,6 %). Айтылым барысында ақпаратты жедел өңдеу, сөйлеу еркіндігі, сөзді дұрыс дыбыстау және өзіне сенімділік, әсіресе интерактивті жағдайда, маңызды рөл атқарады. Оқушылар бұл дағдыны мазасыздық, тәжірибенің жеткіліксіздігі немесе қате жіберуден қорқу себептеріне байланысты қиын деп қабылдауы мүмкін. Алайда, оқушылар оқылым дағдысын тым күрделі дағдыға жатқызбайды (18,4 %). Оқушылар кейбір бейтаныс сөздерге немесе күрделі мәтіндерге тап болуы мүмкін болғанымен, бұл бөлім көбіне жеңілдеу деп саналады, себебі білім алушылар мәтінді өз қарқынымен оқи алады. Оқушылар тыңдалым дағдысын (13,2 %) ең жеңіл дағды ретінде бағалаған. Бұл көптеген оқушылардың тыңдалым дағдысын бұқаралық ақпарат құралдары арқылы жиі дамытып, перцептивті дағдыларды продуктивті дағдыларға қарағанда жеңілрек дамытады деген болжам бар. Демек, зерттеу нәтижелерінің талдауы білім алушылардың перцептивті дағдыларға (оқылым мен тыңдалым) қарағанда продуктивті дағдыларын дамытуда (жазылым мен айтылым) көбірек қиындықтарға тап болатынын көрсетеді. Бұл тілді ауызша және жазбаша түрде белсенді, әрі мақсатты түрде қолдаудың қажеттілігін айқындайды.

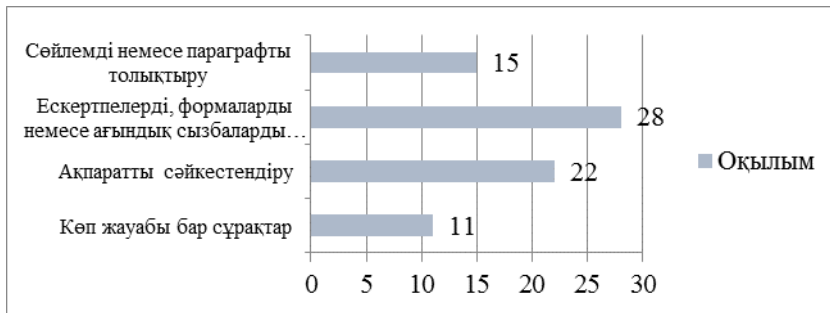
Сауалнаманың үшінші сұрағы «IELTS емтиханына дайындық барысында қандай қиындықтар болды?» деген сұраққа жауап берген респонденттердің басым бөлігі (43,4 %) емтиханға дайындыққа уақыттың жеткіліксіздігін ең үлкен кедергі деп санайды. Респонденттердің шамамен жартысы уақыттың шектеулі болуына байланысты қиындықтарға тап болатынын көрсетеді, бұл IELTS-қа дайындық үдерісінде оқу жүктемесі мен сабақ кестесінің ыңғайсыздығы маңызды мәселе екенін көрсетеді. Білім алушылардың 21,1 % үшін IELTS-қа дайындықты басқа міндеттермен үйлестіру қиын. Бұл оқудан, жұмыстан немесе отбасылық жауапкершіліктен туындайтын уақытты басқару мәселелерінің де елеулі кедергі екенін көрсетеді. Респонденттердің 18,4 % психологиялық қысым мен жоғары нәтиже алуға деген үмітке қатысты мазасыздық IELTS-қа

дайындық барысында маңызды рөл атқаратынын білдірген. Сонымен қатар қатысушылардың 9,2 % тест форматын түсінуде қиындықтарға тап болғанын жеткізді, емтихан құрылымы жөнінде неғұрлым нақты, әрі жүйелі түсіндіру қажеттігін көрсетеді. Респонденттердің ең аз бөлігі (7,9 %) дайындық кезінде тәжірибелік материалдардың жетіспеушілік мәселесін көтерген. Демек, білім алушылар үшін басты мәселе уақытты тиімді басқару, яғни дайындыққа жеткілікті уақыт бөлу және IELTS-ті күнделікті өмірдегі өзге міндеттермен үйлестіру болып табылады. Эмоциялық күйзеліс пен емтихан форматы туралы білімнің жетіспеушілігі де белгілі бір деңгейде әсер етеді.

Сурет 1– Білім алушылар қиындықтарды жеңу үшін қажетті қосымша қолдау түрлері

1-суретте тестке дайындық кезінде туындайтын қиындықтарды жеңуге оқушыларға қажет қосымша қолдауға қатысты жауаптардың талдауы көрсетілген. Оқушылардың басым бөлігі (34,2 %) қосымша практикалық тесттер мен жазу форматтарын меңгеруге және дағдыларын жетілдіруге арналған мүмкіндіктердің көп болуын қалайды. Респонденттердің 28,9 % жеке кеңес, жеке көңіл бөлудің оқушылардың жазу дағдыларын жетілдіруде маңызды рөл атқаратынын көрсетеді. Респонденттердің 15,8 % дайындыққа қосымша уақыт болса, нәтижесі жақсырақ болар еді деп санайды. 13,2 % қатысушы сандық құралдар тестке дайындық процесін жеңілдетуі мүмкін деп санайды. Респонденттің ең аз үлесі өзге оқушылармен бірлесіп жұмыс жасау тестке дайындықтың тиімді әдісі деп есептейді, алайда бұл әр оқушының мотивациясы мен топтық жұмыстың тиімділігіне байланысты әртүрлі нәтиже береді. Бұл тестке дайындық кезінде туындайтын қиындықтарды тиімді шешу үшін мұғалімдерге оқушыларға көбірек тест тапсыру мүмкіндіктерін ұсынуға және жеке бағытталған кеңес беруге басымдық беру керектігін білдіреді.

Сурет 2 – Оқылым тапсырмаларындағы қиындықтар

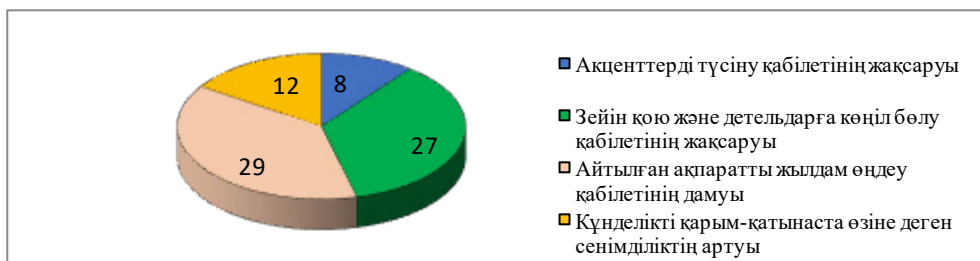
2-суреттегі диаграммада оқушылардың оқылым тапсырмаларында кездесетін қиындық деңгейлері салыстырылған. Оқылым тапсырмасының арасында ең қиын деп білім алушылар таблицалар, формалар немесе ағымдық кестелерді (flowchart) толтыруды атаған (36,8 %). Бұл оқылым барысында егжей-тегжейге назар аударуды және ақпаратты жүйелеуді қажет ететін тапсырмалардың әсіресе күрделі екенін көрсетеді. Респонденттердің 28,9 % ақпаратты сәйкестендіру тапсырмасын қиын деп есептейді, яғни көптеген оқушылар үшін оқылым кезінде деректерді анықтау және байланыстыру қиындық туғызады. Сөйлемдер немесе қысқаша параграфты толықтыру тапсырмасы (14,5 %) оқушылар үшін орташа қиындық тудырады. Бұл тапсырма негізгі ой мен нақты деректерді түсінуді талап етеді. Оқылым барысында көп жауабы бар сұрақтарға жауап беруде оқушылардың аз бөлігі ғана (14,5 %) қиналады. Демек, нұсқалар (жауаптар) ақпаратты түсінуге бағыттайды және тапсырманың басқа түрлеріне қарағанда сәл жеңілрек деп саналады. Диаграммада көрсетілгендей, құрылымдалған ақпаратты толтыруды қажет ететін оқылым тапсырмалары (жазбалар, формалар) ең қиын болып саналады, ал көп жауабы бар сұрақтар ең жеңіл тапсырма ретінде қабылданады.

Сурет 3– IELTS тыңдалым тапсырмаларын күрделендіретін факторлар

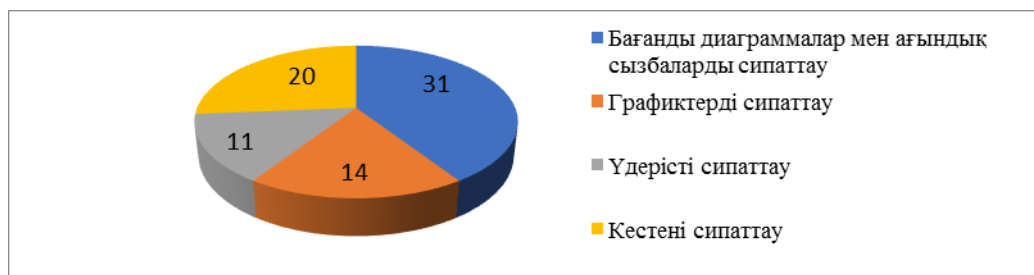
3-суретте оқушылар тыңдалым тапсырмаларын күрделендіретін факторлар көрсетілген. 25 % респондент аудиожазбалардың жылдамдығы, “ПЕДАГОГИКА ҒЫЛЫМДАРЫ” сериясы № 3 (82) 2026

23,7 % қатысушы аудионы тыңдап түсінудегі, қабылдаудағы қиындықты, ал 13,2 % респондент аудиомәтінді тыңдауға сөздік қордың жеткіліксіздігін күрделі факторларға жатқызады. Дыбыстау ерекшеліктерін (акценттерді) түсінудегі қиындық 11,8 % қатысушыға қиындық туғызған. Демек, тыңдалымдағы негізгі кедергілер – аудиожазбаның жылдамдығы мен анықтылығы, ал оқушылардың сөздік қордың жеткіліксіздігі мен белгісіз акценттер тыңдалым қиындықтарына қосымша әсер етеді.

Сурет 4 – IELTS тыңдалым тапсырмаларын орындаудың артықшылықтары

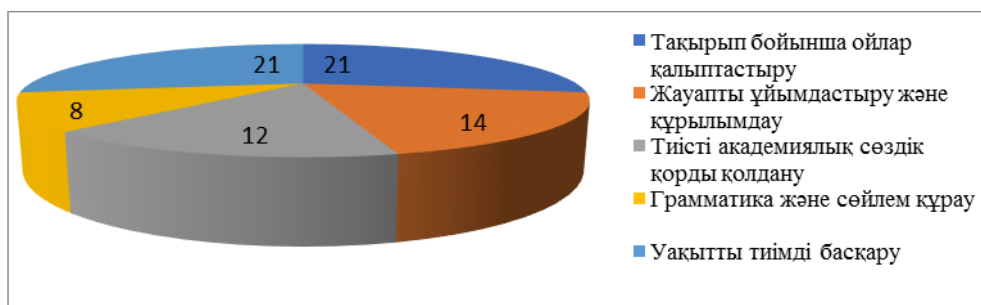
4-суреттегі диаграммада «IELTS тыңдалым тапсырмаларын орындаудың қандай артықшылықтары бар?» деген сұраққа оқушылардың берген жауаптарына талдау берілген. Респонденттердің басым бөлігі (38,2 %) жүйелі дайындық оқушыларға ауызша ақпаратты жылдамрақ түсінуге көмектеседі деп есептейді. Респонденттердің (35,5 %) тыңдалым кезінде маңызды детальдарға деген зейіні жақсарады деп санайды. Осылайша, көптеген оқушылар тыңдалым барысында зейінін шоғырландыра білу және маңызды мәліметтерді анықтау дағдысын дамытқан. Респонденттердің 15,8 % бұл тапсырмалар нақты өмірдегі қарым-қатынаста өзіне деген сенімділікті арттыруға көмектескенін көрсеткен. Респонденттердің ең аз үлесі (10,5 %) акценттерді түсінуді жақсартуға септігі тиеді деп есептейді.

Сурет 5 – Жазылым тапсырмаларының қиындықтары туралы білім алушылардың көзқарастары

5-суретте оқушылардың IELTS Academic Writing Task 1 тапсырмаларының ішінде ең қиын деп санайтын түрлері көрсетілген.

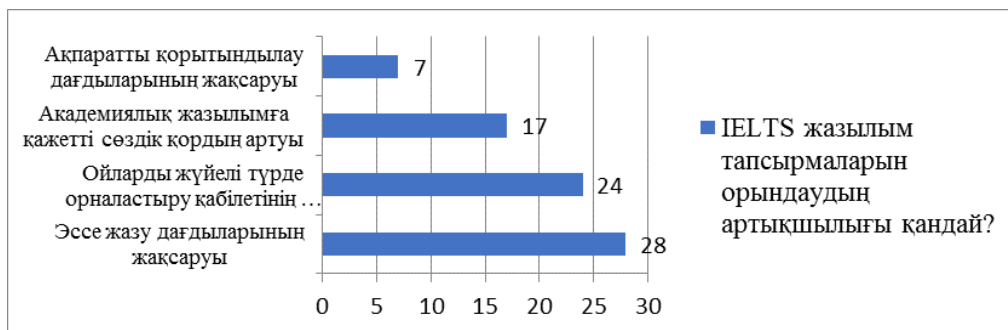
Респонденттердің ең үлкен үлесі (40,8%) бағаналық/ағымдық кестелерді (bar/flowcharts) сипаттау ең қиын тапсырма деп санайды, бұл бірнеше айнаымалыны салыстырудың күрделілігімен байланысты болуы мүмкін. Қатысушылардың 26,3 % кестелерді сипаттауды қиын деп есептейді, бұл егжей-тегжейлі салыстырулар мен нақты сөздік қорды қолдануды қажет етеді. Аздаған респонденттер (18,4 %) графиктерді сипаттауда деректерді талдау мен интерпретациялауда қиындық туындайтынын айтқан. 14,5 % оқушы үдерістерді сипаттауда қиындықтарға тап болады, бұл дұрыс реттілік пен ырықсыз етіс құрылымдарын қолдану қажеттілігімен байланысты болуы мүмкін. Диаграммадағы деректерді талдау, оқушылар ең алдымен бағаналық немесе ағымдық кестелерді сипаттауда қиындыққа тап болатынын көрсетеді, сонымен бірге, кестелерді сипаттау қиындық тудырады. Демек, оқушыларға визуалды деректерді талдау кезінде салыстыру мен трендті анықтау қиындық тудырады.

Сурет 6 – Жазылым тапсырмасын қиындататын факторлар туралы білім алушылардың көзқарастары

6-суретте эссе жазу кезінде оқушылар тап болатын түрлі қиындықтарға қатысты пікірлер көрсетілген. Ең үлкен екі қиындық: тақырыпқа қатысты идеялар ойлап табу (21%) және уақытты тиімді басқару (21%). Осы екі фактор жазылым тапсырмаларындағы ең үлкен кедергілер болып табылады, сондықтан оқушыларға идеяларды генерациялау, уақытты жоспарлау және жазу жоспарын (outline) жасау сияқты стратегиялар қажет. Салыстырмалы түрде аз қиындық тудыратын аспектілер – жауапты ұйымдастыру және құрылымдау (14%) және тиісті академиялық сөздік қорды қолдану (12%), бұл оқушылардың эссе жазуда сөйлемдерді логикалық, әрі үйлесімді байланыстыру және академиялық стильді қолдануда кейбір қиындықтарға тап болатынын көрсетеді. Білім алушылар грамматика және сөйлем құрылымын меңгеру (8%) ең жеңіл аспект деп есептейді, мүмкін бұл аспектілерді оқушылар жиі қолданатындықтан өзіне сенімді болып көрінеді. Жалпы алғанда, техникалық аспектілер (грамматика) аз қиындық тудырса, негізгі кедергі идеяларды ойлап табу және уақытты тиімді басқару болып

табылады. Бұл нәтижелер мұғалімдерге жазылым дағдыларын дамытуға арналған сабақтарын жоспарлауда алдын ала жазу стратегияларына және уақытты тиімді қолдануға көбірек көңіл бөлуге мүмкіндік береді.

Сурет 7 – IELTS жазылым бөліміндегі тапсырмалардың артықшылары

7-суреттегі диаграммаға сәйкес IELTS жазу тапсырмаларын орындаудың ең көп аталған артықшылықтары эссе жазу дағдыларының жақсаруы (36,8%) және ойларды жақсы ұйымдастыру (31,6%) болып табылады. Респонденттердің көбі (22,4%) академиялық контекстке қатысты сөздік қорын байытқанын айтқан, бұл IELTS жазу тапсырмаларының лексикалық талаптарымен байланысты. Керісінше, аздаған оқушылар (9,2%) мәтіннің қысқаша мазмұнын жазу (summarizing) дағдыларының жақсаруы негізгі нәтижесі деп есептейді. Демек, деректер IELTS жазылымға арналған жаттығулары негізгі академиялық жазылым дағдыларына оң және елеулі әсер еткенін көрсетеді.

Талқылау

Айтылым тапсырмаларындағы қиындықтар туралы білім алушылардың көзқарасы талдауда 44,7 % респондент емтихан жағдайында сұрақтарға жауап беруде идеяларды тез ойлап табып, пікір білдіру айтылым бөліміндегі ең қиын тапсырма деп санайды. 32,9 % респондент қажетті сөздік қор мен грамматиканы қолдануда қиындыққа тап болатынын айтқан. Респонденттердің 15,8 % мазасыздық немесе сенімсіздік сияқты психологиялық факторлар айтылым нәтижесіне әсер ететінін айтқан, алайда бұның мазмұн немесе тілдік қиындықтарға қарағанда маңызы төмендеу деп есептейді. Сөздердің дұрыс дыбысталуы немесе сөйлеу еркіндігі мәселелеріне тап болған респонденттердің үлесі небәрі 6,6 % құрайды. Сөздердің дұрыс айтылымы мен сөйлеу еркіндігі сөйлеу барысында маңызды болса да, олар басқа факторлармен салыстырғанда аз қиындық тудырады. Айтылым тапсырмаларын орындау барысында тиімді қарым-қатынас жасауда маңызды рөл атқаратын негізгі факторлар – когнитивтік және тілдік қабілеттер (жылдам ойлау, тілді дұрыс қолдану).

Оқушылардың IELTS айтылым тапсырмаларын орындау барысындағы төрт негізгі артықшылықтары көрсетілген. Респонденттердің басым бөлігі (30,26 %) жаттығулар оқушылардың ағылшын тілінде еркін сөйлеу дағдысын жақсартуға көмектеседі деп ойлайды, яғни жүйелі айтылым практикасы сөйлеу қабілетін табиғи, әрі біртіндеп дамытуға ықпал етеді. Екінші ең көп аталған артықшылық – сөздерді дұрыс айтуды жетілдіру (26,32%), яғни бұл IELTS айтылым тапсырмаларын орындау артикуляция мен сөйлеудің анықтығын елеулі түрде жақсартатынын көрсетеді. 23,68 % респондент бұл тапсырмалар оқушылардың өз ойларын жақсырақ жеткізу қабілетін дамытуға көмектескенін растаған, бұл қатысушылардың ойларын жүйелі құрылымдауға және тиімді қарым-қатынас жасау дағдыларын арттырғанын білдіреді. Айтылымға деген сенімділікті арттыру (19,74 %) ең аз аталған артықшылық болып табылады, бұл кейбір оқушылардың шынайы өмірдегі қарым-қатынаста әлі де мазасыз сезінуі мүмкін екенін көрсетеді. Талдау көрсеткендей, IELTS айтылым практикасының бірнеше пайдасы бар, олардың ішінде ең айқын жетістіктер – сөйлеу еркіндігі, сөздерді дұрыс дыбыстау және ойды жеткізу қабілеті. Алайда сенімділікті арттыру үшін қосымша стратегиялар қажет, мысалы, шынайы өмірдегі қарым-қатынас тәжірибесі, құрылымдалған кері байланыс немесе пікірталас, көпшілік алдында сөйлеу сияқты сенімділікті күшейтетін іс-шаралар.

Тест тапсырушылардың басым үлесі ұзын және абстрактілі айтылым тапсырмаларын ең күрделі тапсырмаға жатқызады, әсіресе Part 2 (35 %) және Part 3 (29 %), себебі бұл бөлімдерде сыни ойлау және құрылымды жауап беру қажет. Керісінше, Part 1 (12 %) ең аз қиындық туғызады деп бағалайды, бұл бөлімде таныс және жеке сипатқа ие тақырыптарды қамтығанымен түсіндірілуі мүмкін. Жалпы айтылым бөлімінің нәтижесін жақсарту үшін оқушылар ойларын жүйелі ұйымдастыру, тез идеялар ойлап табу, пікірлерін нақты жеткізу, сондай-ақ шектелген уақыт аралығында лезде ұзақ сөз сөйлей алу қабілеттерін дамытуға көңіл бөлу қажет. Р. Peltekov пікірінше, IELTS ағылшын тілін меңгеру деңгейін өлшейтін кеңінен танымал әдіс болып табылады. Дегенмен, оның кең қолданылуы әрбір білім беру немесе мәдени контексте бірдей тиімді жұмыс істейді деп ойлау қате. Сонымен қатар, тестті бастапқы нұсқасымен салыстырсақ, айтарлықтай өзгерістерді байқап, қайта қарастырылғанын байқаймыз. Әртүрлі зерттеулер аталмыш тесттің тиімділігін байқағанына қарамастын, тілдік деңгейлерді бағалау мәселесімен айналысатын зерттеушілер тесттің өзектілігі мен қолданылуын үнемі қайта зерттеп, бағалап отыру маңызды [5]. Ұқсас зерттеуде Н. N. Nguyen және D. K. Nguyen вьетнамдық білім алушылардың IELTS дайындық курстарында кездесетін бес негізгі қиындықты анықтаған: уақыттың шектеулігі, парафраз жасаудағы қиындықтар, жеткіліксіз тақырыптық білім, ойларды байланыстырудағы қиындықтар және анық емес сөйлемдер

жазуға бейімділік. Сонымен қатар, көптеген сұхбаттасушылар қосымша факторларды да атап өткен: вьетнам тілінің ықпалы, мазасыздық сезімі, ағылшын тілінде қарам-қатынас жасаудағы шектеулік және ағылшын мен вьетнам мәдениетінің айырмашылықтары [6]. D. N. Babakhanova шетел тілі ретінде ағылшын тілін үйренушілер арасындағы тыңдалым кезіндегі мазасыздықты зерттеп, білім алушылардың көпшілігінде мазасыздық деңгейі жоғары екенін анықтаған. Зерттеу мазасыздықтың оқу үдерісіндегі жетістікке кедергі келтіретінін көрсетіп, оқудағы білім алушылардың мазасыздық түрлерін анықтап, оларды азайтуға бағытталған тиімді оқыту стратегияларын әзірлеудегі зор маңызын дәлелдеген. Сонымен қатар, студенттерге мазасыздықты тіл үйренудің қалыпты бір бөлігі ретінде қабылдап, тыңдалым дағдыларын жетілдіру және ағылшын тіліндегі тыңдалым барысындағы қорқынышты азайту үшін арнайы тыңдалым стратегияларын қолдану ұсынылады [7].

C. Li тыңдалымды күрделі когнитивтік үдеріс деп санайды. Қытайлық жоғары оқу орындарының студенттері бұл дағдыны тиімді меңгеруде жиі қиындықтарға тап болады. Олар әрбір жеке сөзді түсінуге шамадан тыс көңіл бөліп, соның салдарынан негізгі сөздерді анықтай алмайды және айтылған ойдың мағынасын толық ұғына алмайды [8]. L. Shen пікірінше, тыңдалым мен айтылым тілдік қолданыста маңызды рөл атқарады, алайда қытайлық студенттердің ағылшын тілін меңгеруінде және IELTS нәтижелерінде бұл дағдылар ең әлсіз тұстары болып қала береді. Тіл меңгеру үдерісі тұрғысынан алғанда тіл үйрену бұл тұрақты, әрі үздіксіз тәжірибені талап ететін дағды. Сондықтан IELTS оқытушыларды мобильді қосымшаларды пайдаланып, достарымен тұрақты түрде қарым-қатынас жасау арқылы тілдік ортаға барынша енуге ынталандыруы тиіс. Бұл тәсілдер ағылшын тілін практикалық тұрғыда қолдану дағдыларын біртіндеп жетілдіруге мүмкіндік береді [9].

D. T. B. Binh және D. T. K. Trinh жоғары нәтиже көрсету үшін білім алушылар *skimming* (жылдам шолу), негізгі терминдер мен парафраздалған мазмұнды тану, уақытты тиімді басқару және сөздік қорды кеңейту сияқты дағдыларды дамыту қажет деп санайды. Оқытушылар алдын ала оқу кезеңінде «flash-reading» әдісін қолдану, мәтін мазмұны бойынша болжам жасату сияқты тәсілдерді енгізу арқылы көмектесе алады, сондай-ақ «skimming» мен «scanning» ұғымдарының айырмашылығын нақты түсіндіру маңызды. Оқу барысында бағыттаушы сұрақтарды қолдану және жұппен қысқаша мазмұндау жұмыстарын ұйымдастыру мәтінді түсінуді арттырады. Оқылым аяқталғаннан кейін парафраз жасауға жаттығу және құрылымдалған қорытынды тапсырмаларды орындау мәтінді тереңірек түсінуге және емтиханға дайындықты күшейтуге ықпал етеді [10].

N. N. Linh емтихан барысында егер студенттер тыңдалым мәтінінің мазмұнын алғаш тыңдалым барысында түсінбесе, оған қайта мүмкіндік берілмейтінін атап өтеді. Сәйкесінше тиісті дайындық болмаған жағдайда оқушылар, әсіресе бейтаныс тақырыптармен бетпе-бет келгенде, қобалжу мен өзіне деген сенімсіздік сезінуі мүмкін, бұл олардың нәтижесіне кері әсер етеді. Сондықтан тыңдалымға дейінгі тапсырмалар (pre-listening tasks) тыңдалым дағдысының нәтижелілігін арттыруда маңызды рөл атқарады деген қорытынды жасауға болады [11]. L. Yıran пікірінше, жазылым дағдысы білім алушылардың ағылшын тілін меңгеру деңгейінің негізгі көрсеткіші. Ол тек ой мен эмоцияны білдірудің, мәдениаралық қарым-қатынастың маңызды құралы ғана емес, сонымен қатар жазушының тілдік қабілетін, коммуникативтік дағдыларын және когнитивтік деңгейін айқындайды. Осы тұрғыдан алғанда, ағылшын тілінде жазылым дағдысы білім алушылардың жалпы тілдік құзыреттілігін бағалаудың маңызды өлшемі, әрі кәсіби тілдік білім берудің ажырамас бөлігі болып табылады [12]. T. N. Fitria ойынша, IELTS Writing Task 1 тапсырмасының, әсіресе білім алушылар алдын ала дайындалмаған жағдайда, айтарлықтай қиын. Бұл қиындықтарды сәтті еңсеру үшін жан-жақты дайындық, жүйелі практика және IELTS емтиханының форматы, құрылымы мен талаптарын жақсы білу қажет [13]. S. M. Alavi мен A. P. Masjedlou IELTS академиялық модульда жазылымының бірінші тапсырмасын тест тапсырушылар да, оқытушылар да зияткерлік жүктемесі жоғары, яғни нақты жазудан гөрі көбірек ойлануды талап ететін тапсырма ретінде қабылдайтынын анықтаған. Мұндай жоғары когнитивтік талап Task 1 тапсырмасы бойынша нәтижелердің төмендеуіне әкелуі мүмкін, ал бұл білім алушылардың эмоционалдық күйіне әсер етіп, Task 2 тапсырмасындағы көрсеткіштеріне кері ықпал етуі ықтимал. Task 1 тапсырмасы жиі сынға алынғанымен, бұл сын Task 2-ге қатысты сыннан өзгеше. Task 1 тапсырмасының шынайылығы жоғары (себебі нақты академиялық тапсырмалар көбіне терең ойлануды талап етеді), алайда валидтілігі төмен деп бағаланады (өйткені диаграммаларды түсіндіру сияқты дағдылар жазу қабілетімен тікелей байланысты емес). Осыған байланысты екі түрлі тапсырманың қатар қолданылуы тиімді, өйткені бір тапсырманың әлсіз тұстары екіншісінің артықшылықтарымен теңгеріледі [14].

O. Tikupasang IELTS Writing Task 2 тапсырмасында білім алушылар кездесетін қиындықтарды зерттей отырып, бұл қиындықтарға әсер ететін төрт негізгі факторды анықтаған: тілдік қолданыс, тыныс белгілері, орфография және сөз таңдау. Әсіресе қателердің басым бөлігі тілдік қолданысқа, әсіресе сөз таптарын дұрыс қолданбауымен байланысты. Демек, көптеген білім алушылар IELTS Writing Task 2 барысында осы тілдік мәселелерге тап болады. Бұл мәселені шешу үшін зерттеуші білім

алушыларға сөйлем ішіндегі етістіктерге ерекше көңіл бөліп, ағылшын тіліндегі етістіктердің дұрыс қолданылуын тереңірек меңгеруді ұсынады. Орфография, тыныс белгілері және сөз таңдаудағы қателер салыстырмалы түрде аз болғанымен, Writing Task 2 тапсырмасы бойынша жақсы нәтиже көрсету үшін бұл аспектілерді де жетілдіру қажет [15]. IELTS-қа дайындықты орта білім беру жүйесіне енгізу білім алушыларға академиялық және кәсіби ортада тікелей қажет болатын дағдыларға бағытталған құрылымдалған тілдік дамуды қамтамасыз ете алады. Бұл дағдылар Қазақстанның білім беру мақсаттарымен үйлеседі, өйткені ағылшын тілі халықаралық ынтымақтастықты нығайту мен жоғары білім алудың маңызды құралы ретінде қарастырылады. IELTS мазмұнын мектептегі оқу үдерісіне енгізу оқушылардың тілдік құзыреттілігінің біртіндеп және жүйелі түрде дамуына жағдай жасап, академиялық ағылшын тілінің талаптарына бейімделуге мүмкіндік береді, әрі мектептен тыс оқу орталықтарында дайындыққа соңғы сәтте жүгінуден туындайтын қысымды азайтады.

Қорытынды

Аталмыш мақала IELTS емтиханына дайындалып жатқан білім алушылардың емтиханға дайындықтың қиындықтары мен артықшылықтарын зерттеуге арналған. Зерттеуге қатысушылардың басым бөлігі IELTS тапсыруға деген жоғары қызығушылық танытқан, бұл ағылшын тілін меңгеру деңгейін халықаралық деңгейде мойындалған сертификат арқылы растауға деген күшті ұмтылысты көрсетеді. Білім алушылардың негізгі қиындықтары жазылым мен айтылыммен байланысты, өйткені бұл дағдылар құрылымдылықты, бірден жауап беруді, дәлдікті және жоғары деңгейдегі тілдік бақылауды талап етеді. Күрделі визуалды деректерді қамтитын жазылым тапсырмалары және ойды жылдам, әрі жүйелі түрде жеткізуді қажет ететін айтылым тапсырмалары ерекше күрделі болып табылады. Сонымен қатар, уақыттың шектеулілігі білім алушылардың халықаралық емтиханға дайындалуына айтарлықтай әсер етеді, себебі оқушылар академиялық талаптарды, жеке міндеттерді және IELTS емтиханында жоғары нәтижеге жету үшін қажетті қарқынды дайындықты қатар алып жүруге мәжбүр. Осы қиындықтарға қарамастан білім алушылардың IELTS-қа дайындалуда табандылығы мен төзімділігі айқын көрінеді. Олар қиындықтарды еңсеру үшін көбірек практикалық тәжірибе, жеке бағытталған қолдау және ұйымдастырылған үздіксіз жаттығудың маңыздылығын маңызды деп есептейді. Практикалық тесттер орындауға құлшыныс мен жекелей кері байланысқа басымдық берілуі білім алушылардың өз дағдыларын жетілдіруге не көмектесетінін жақсы түсінетінін дәлелдейді. Продуктивті және перцептивті дағдыларды дамытуға бағытталған жаттығуларды жүйелі түрде орындау сөйлеу еркіндігіне,

идеяларды қалыптастыруға, мәтінді ұйымдастыруға, сөздерді дұрыс дыбыстауға және сөздік қорды байытуға айқын оң әсерін тигізген. IELTS-қа дайындық күрделі үдеріс болғанымен, тиімді оқыту әдістері мен дұрыс стратегиялық жоспарлау қолданылып, эмоционалдық және психологиялық қолдау көрсетілген жағдайда IELTS-қа дайындықты Қазақстандағы тілдік білім берудің тиімді құралы ретінде пайдаланып, білім алушыларды академиялық және халықаралық деңгейдегі жетістіктерге даярлауға болады.

REFERENCES

[1] Akhmetova G. S., & Ryspayeva D. S. Formation of learners' lexical skills through lexical-thematic modeling in a homogeneous group // Bulletin. Series: Pedagogical Sciences. – 2024. – No. 72(1). – DOI: <https://doi.org/10.48371/PEDS.2024.72.1.022>.

[2] Sankara Narayanan R. L., & Mathew P. Teaching International English Language Testing System (IELTS) academic writing and exam strategies online to develop Omani students' writing proficiency // Arab World English Journal (AWEJ). Proceedings of the 2nd MEC TESOL Conference. – 2020. – DOI: <https://dx.doi.org/10.24093/awej/MEC2.4>.

[3] Al Noor H. A probe into the different aspects of 'validity' and 'reliability' of the IELTS writing test // International Journal of English Literature and Social Sciences. – 2020. – Vol. 5, No. 4. – P. 968-972. – DOI: <https://dx.doi.org/10.22161/ijels.54.21>.

[4] Shobeiry M. The effect of intensive authentic reading tasks on reading performance of academic IELTS test takers // Revista Tempos e Espaços em Educação. – 2020. – Vol. 13, No. 32. – P. 94. – DOI: <http://dx.doi.org/10.20952/revtee.v13i32.14447>.

[5] Peltekov P. The International English Language Testing System (IELTS): A critical review // Journal of English Language Teaching and Linguistics. – 2021. – Vol. 6, No. 2. – P. 395-406. – DOI: <https://dx.doi.org/10.21462/jeltl.v6i2.581>.

[6] Nguyen H. N., & Nguyen D. K. Vietnamese learners' performance in the IELTS writing task 2: Problems, causes, and suggestions // International Journal of TESOL & Education. – 2022. – Vol. 2, No. 1. – P. 170-189. – DOI: <https://doi.org/10.54855/ijte.222111>.

[7] Babakhanova D. N. Analysing listening anxiety levels of learners in EFL classrooms // Bulletin of the Karaganda University. Pedagogy Series. – 2024. – No. 11329(1). – P. 154–161. – DOI: <https://doi.org/10.31489/2024ped1/154-161>.

[8] Li C. H. E. N. Developing listening sources based on the IELTS test for Chinese college students // Sino-US English Teaching. – 2022. – Vol. 19, No. 4. – P. 139-147. – DOI: [10.17265/1539-8072/2022.04.003](https://doi.org/10.17265/1539-8072/2022.04.003).

[9] Shen L., & Yu, L. Strategies for enhancing IELTS candidates' listening and speaking proficiency // The Educational Review, USA. – 2022. – Vol. 6, No. 11. – P. 741–744. – DOI: [10.26855/er.2022.11.013](https://doi.org/10.26855/er.2022.11.013).

[10] Binh D. T. B., & Trinh D. T. K. IELTS reading and some techniques to improve IELTS reading skills for students // Tạp chí Nghiên cứu dân tộc. – 2019. – Vol. 8, No. 2. – P. 98–102. – DOI: <https://doi.org/10.25073/0866-773X/308>.

[11] Linh N. N. N. Effects of activating background knowledge in listening skill and how to improve IELTS listening // Journal of English Language Teaching and Applied Linguistics. – 2021. – Vol. 3, No. 6. – P. 13-25. – DOI: <https://doi.org/10.32996/jeltal.2021.3.6.3>.

[12] Yiran L., & Ramachandran, V. Evaluation of students' IELTS writing ability based on machine learning and neural network algorithm // Journal of Intelligent & Fuzzy Systems. – 2020. – Vol. 40, No. 4. – P. 6743-6753. – DOI: <https://doi.org/10.3233/JIFS-189508>.

[13] Fitria T. N. Students' preparation in IELTS Writing Task 1: How to write a summary of visual information // LingTera. – 2024. – Vol. 11, No. 1. – P. 39–55. – DOI: <https://doi.org/10.21831/lt.v11i1.59520>.

[14] Alavi, S. M., & Masjedlou, A. P. (2017). Construct under-representation and construct irrelevant variances on IELTS academic writing task 1: Is there any threat to validity? Theory & Practice in Language Studies (TPLS), 7(11). – DOI: <http://dx.doi.org/10.17507/tpls.0711.19>.

[15] Tikupasang O., Hardiyanti S., & Arman A. EFL students' difficulties toward IELTS Writing Task 2 // AMCA Journal of Education and Behavioral Change. – 2022. – Vol. 2, No. 1. – P. 28–31. – DOI: <https://doi.org/10.51773/ajeb.v2i1.141>.

ОПЫТ ПОДГОТОВКИ ШКОЛЬНИКОВ К МЕЖДУНАРОДНОМУ ЭКЗАМЕНУ ПО АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ

*Ахметова Г.С.¹, Рыспаева Д.С.², Шакабаева В.Б.³

*^{1,3}Евразийский национальный университет им.Л.Н.Гумилева,
Астана, Казахстан

²Кокшетауский университет им.Ш.Уалиханова, Кокшетау, Казахстан

Аннотация. Растущее внимание к преподаванию английского языка в Казахстане сделало его важным инструментом расширения международных возможностей. В связи с этим внедрение элективного курса по подготовке к IELTS (Международной системе оценки знания английского языка), направленного на развитие рецептивных и продуктивных навыков учащихся, приобретает всё большую актуальность в школьной программе. IELTS оценивает уровень владения академическим английским языком и широко используется в качестве требования при поступлении в зарубежные университеты и участие в международных программах. Школьная подготовка к IELTS помогает учащимся систематически развивать языковые навыки,

осваивать экзаменационные стратегии и снижать уровень тревожности, связанной с тестированием. В статье рассматриваются преимущества и трудности подготовки школьников к IELTS посредством элективного курса, направленного на повышение уровня владения английским языком выпускников. В исследовании применялись количественные методы, включая анкетирование и педагогическое наблюдение в процессе реализации авторской программы «Развитие навыков, необходимых для IELTS». В исследовании приняли участие 76 учащихся с различным уровнем владения английским языком из одного из специализированных лицеев города Астаны. Результаты показали, что систематическая подготовка в рамках школьной программы способствует сбалансированному развитию продуктивных и рецептивных навыков и повышению учебной мотивации учащихся. Несмотря на трудности, связанные с развитием продуктивных языковых навыков, ограниченным учебным временем и психологическим давлением, учащиеся продемонстрировали высокий интерес и настойчивость. Практическая значимость исследования заключается в подтверждении возможности эффективной интеграции подготовки к IELTS в школьную практику. Программа обеспечивает сбалансированное развитие навыков аудирования, чтения, письма и говорения. Регулярная практика, индивидуализированная обратная связь и структурированное обучение способствовали улучшению организации мыслей, беглости речи, расширению словарного запаса и совершенствованию произношения. Таким образом, при грамотной методической организации и психологической поддержке данный элективный курс может стать эффективным компонентом языкового образования в казахстанских школах и способствовать успешной подготовке учащихся к международным экзаменам.

Ключевые слова: международный экзамен, выпускники, продуктивные навыки, рецептивные навыки, развитие, трудности, преимущества, учебный план

EXPERIENCE IN PREPARING SCHOOL STUDENTS FOR AN INTERNATIONAL ENGLISH LANGUAGE EXAMINATION

*Akhmetova G.S.¹, Ryspayeva D.S.², Shakabayeva V.B.³

*^{1,3}L.N.Gumilyov Eurasian national university, Astana, Kazakhstan

²Sh.Ualikhanov Kokshetau University, Kokshetau, Kazakhstan

Abstract. The growing emphasis on English language teaching in Kazakhstan has made it a key instrument for expanding international opportunities. Accordingly, implementing an elective IELTS (International English Language Testing System) preparation course focused on developing students' receptive and productive skills has become increasingly relevant in the

school curriculum. IELTS assesses academic English proficiency and is widely required for admission to foreign universities and participation in international programs. School-based IELTS preparation helps students systematically develop language skills, master exam strategies, and reduce test-related anxiety. This article examines the advantages and challenges of preparing school learners for IELTS through an elective course aimed at enhancing graduates' English proficiency. The study employed quantitative methods, including a questionnaire survey and pedagogical observation during the implementation of the author-designed program, "Developing Skills Required for IELTS." The research involved 76 students with different English proficiency levels from a specialized lyceum in Astana. The findings showed that systematic preparation within the school curriculum promotes the balanced development of productive and receptive skills and increases students' motivation. Despite challenges related to productive language skills, limited instructional time, and psychological pressure, students demonstrated strong interest and perseverance. The practical significance of the study lies in confirming the feasibility of integrating IELTS preparation into school practice. The program provides balanced development of listening, reading, writing, and speaking skills. Regular practice, individualized feedback, and structured instruction improved idea organization, speech fluency, vocabulary, and pronunciation. Thus, with sound methodological organization and psychological support, this elective course can become an effective component of language education in Kazakhstani schools and contribute to successful preparation for international examinations.

Key words: international test, graduates, productive skills, perceptive skills, improvement, challenges, benefits, curriculum

Мақала түсті / Статъя поступила / Received: 18.01.2026.

Жариялауға қабылданды / Принята к публикации / Accepted: 26.06.2026.

Авторлар туралы мәлімет:

Ахметова Гүлнара Сагынбаевна (хат алмасушы автор) – философия докторы (PhD), аға оқытушы, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті КеАҚ, Астана, Қазақстан, e-mail: gulnarakzkk@gmail.com

Рыспаева Динара Сарсембаевна – филология ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор, Ш.Уалиханов атындағы Көкшетау университеті КеАҚ, Көкшетау, Қазақстан, e-mail: goldensunrise@mail.ru

Шакабаева Венера Багдатовна, магистр, аға оқытушы, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті КеАҚ, Астана, Қазақстан, e-mail: venera.shakenova@mail.ru

Информация об авторах:

Ахметова Гульнара Сагынбаевна (автор-корреспондент) – доктор философии (PhD), старший преподаватель, Евразийский национальный университет им.Л.Н.Гумилева, Астана, Казахстан, e-mail: gulnarakzkk@gmail.com

Рыспаева Динара Сарсембаевна – кандидат филологических наук, ассоциированный профессор, Кокшетауский университет им.Ш.Уалиханова, Кокшетау, Казахстан, e-mail: goldensunrise@mail.ru

Шакабаева Венера Багдатовна, магистр, старший преподаватель, Евразийский национальный университет им.Л.Н.Гумилева, Астана, Казахстан, e-mail: venera.shakenova@mail.ru

Information about authors:

Gulnara Akhmetova (corresponding author) – PhD, Senior Lecturer, L.N.Gumilyov Eurasian National University, Astana, Kazakhstan, e-mail: gulnarakzkk@gmail.com

Dinara Ryspayeva – Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Sh.Ualikhanov Kokshetau University, Koshetau, Kazakhstan, e-mail: goldensunrise@mail.ru

Venera Shakabayeva – M.A, Senior Lecturer, L.N.Gumilyov Eurasian National University, Astana, Kazakhstan, e-mail: venera.shakenova@mail.ru